

Syrië: Burgeractivisme in de Schaduw van Toenemende Militarisering (9.6.12)

Pax Christi Vlaanderen en Broederlijk Delen vragen meer steun voor de geweldloze Syrische protestbeweging. Sinds de start van de revolutie in maart 2011 is het burgeractivisme in Syrië nog nooit zo sterk geweest als nu, ook al wordt het overschaduwd door de toenemende militarisering. Als vredesbeweging en ontwikkelingsorganisatie zien we het als onze rol om de veelzijdigheid van de protestbeweging en de uitdagingen waarvoor ze staat, weer te geven. Deze nota is gebaseerd op discussies met burgeractivisten tijdens een missie naar Libanon van 25 tot 30 mei 2012.

Humanitaire hulpverlening: berokken geen schade!

De Jesuit Refugee Service is al langer actief in Syrië en biedt er hulp aan Irakese vluchtelingen. Toen de opstand uitbrak, zagen de Jezuïeten het als hun taak om de getroffen bevolking bij te staan. Het regime is voorzichtig in zijn aanvallen tegen de Jezuïeten omdat ze religieus zijn en omwille van het internationale protest dat oplaaide toen het regime vader Paolo Dall'Oglio het land wilde uitzetten.ⁱ

De meeste vrijwilligers die actief zijn in hulpverlening worden gedreven door de wens te helpen. Toch getuigen activisten dat sommige organisaties het principe van neutraliteit niet respecteren omwille van corruptie en betrokkenheid bij het regime. Ooggetuigen beschreven bijvoorbeeld incidenten waarbij voedselverdelers de identiteitsdocumenten van de begunstigten vroegen en weigerden hulp te bieden aan mensen uit Homs. Een vrijwilliger verklaarde dat de internationale gemeenschap hiermee rekening moet houden om geen schade te berokkenen bij de hulpverlening.

Het gevoel van vele Syrische en Libanese burgers die actief zijn hulpverlening, is dat Europese regeringen te sterk focussen op het (falende) diplomatieke proces en de haalbaarheid van een humanitaire interventie. Ondertussen negeren ze de complexiteit van de situatie op het terrein en zijn ze weinig creatief in hun hulpverlening. Ze kunnen bijvoorbeeld meer steun bieden aan lokale organisaties door via een contactpersoon in Libanon te werken. De EU moet ook de druk op de Libanese overheid verhogen om meer middelen vrij te maken om de inkomende stroom aan vluchtelingen op te vangen en hen in Bekaa een laissez-passer document te geven.

Burgeractivisme kent verschillende gezichten

Verschillende generaties zijn actief in de burgerbeweging. De generatie van de Damascus Spring bestaat voornamelijk uit denkers en politieke oppositie. De tweede generatie bestaat uit mensen die in de jaren 2000 actief werden met de opkomst van politiek onafhankelijke activisten, ook de 'nieuwe generatie van het middenveld' genoemd. Ten slotte is er de jonge generatie, die de huidige protestbeweging leidt. Volgens een burgeractivist is er 'een vreemde paradox in de opkomst van sociaal activisme: het aantal groepen dat actief is op het terrein is vermenigvuldigd. Toch werken ze onafhankelijk. Vaak zijn twee groepen die in hetzelfde gebied hulp verlenen niet eens op de hoogte van elkaars bestaan. Geheimhouding is cruciaal omwille van de veiligheidssituatie. Het vertrouwen tussen de mensen is ook verdwenen. Toch zijn er ook veel die menen dat ze niets meer te verliezen hebben en zich engageren.'

Veel activisten bevestigen dat de meerderheid van de betogers gewone mensen zijn, die niet politiek actief waren voor de protesten begonnen of die niet verbonden zijn met een politieke partij of groepering. Ze benadrukken dat 'de revolutie nog steeds gedragen wordt door burgers. De beweringen van sommige waarnemers dat de revolutie gekaapt is door de salafisten, zijn niet correct.'

Er zijn inderdaad twee revoluties: een vreedzame en een gemilitariseerde. Volgens een waarnemer wordt het regime 'danig in de war gebracht door vreedzaam activisme. Het weet niet hoe het mensen zoals Mazen Darwish moet aanpakken.'ⁱⁱ

Met de gewapende oppositie afrekenen, is eenvoudiger aangezien het die kan kaderen in zijn discours over terrorisme. Het is belangrijk dat buitenstaanders niet vergeten dat de kern van de revolutie vreedzaam is. 'De activisten van de oppositie hebben echter wel de steun van het Vrije

Syrische Leger nodig. Laten we niet vergeten dat er meer dan 600 protesten per week zijn. De mensen willen de straat op om te protesteren, zo simpel is het. Dat is geweldig, maar een van de keerzijdes is het gebrek aan coördinatie.' Burgeractivisten zijn zich maar al te goed bewust van de grote uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. Het debat over de relatie tussen het civiele en militaire verzet duurt voort.

Het is noodzakelijk om ook de andere kant van de revolutie te laten zien, aangezien veel media enkel focussen op de gewelddadige aanvallen. Er is een enorme hoeveelheid aan ruw beeldmateriaal online dat nu niet gebruikt kan worden omdat de beelden te wreed zijn of niet geschikt zijn voor main stream media. 'De verhalen van de mensen moeten gehoord worden, stelt een mensenrechtenactivist. 'Er bestaan goede initiatieven: nieuwsagentschappen, universiteitsbewegingen, jeugdverenigingen. Het is echter niet altijd eenvoudig om hen bij te staan omwille van het toegangsprobleem. Werken met Syriërs in de diaspora is een optie.' Een Syrische filmmaker benadrukt dat de revolutie een culturele, politieke en intellectuele rijkdom produceert die vaak over het hoofd wordt gezien. 'Het is cruciaal om op die rijkdom te focussen. De taal van kunst en cultuur kan niet verkeerd begrepen worden.'ⁱⁱⁱ

De houding onder de burgeractivisten tegenover een militaire interventie is aan het veranderen aangezien de onderdrukking aanhoudt. 'De mensen hebben hulp nodig, zo eenvoudig is het. Het is echter belangrijk om te benadrukken dat de belangrijkste dynamiek van onderuit komt, van de activisten op het terrein.' Veel activisten zijn teleurgesteld in de Syrische Nationale Raad, die opriep voor een interventie hoewel dat niet op de politieke agenda staat. 'Deze oppositieleden creëren een zekere stemming bij het volk. Voordat ze zich uitspreken voor een interventie, moeten ze nadenken over de gevolgen ervan en beseffen dat die misschien meer slachtoffers met zich kan meebrengen.'

Activisme bij christenen

Waarnemers stellen dat veel christenen zich afhankelijk van het regime voelen voor bescherming. Een jonge Jezuïet bevestigt dat veel christenen bang zijn voor de toekomst en sterk beïnvloed worden door de propaganda van het regime. De vraag is hoe die angst doorbreken kan worden. 'Het is noodzakelijk om discussies te voeren onder de christenen. Het is zeer nuttig als ze deelnemen aan hulpverlening. Dit staat hen toe om actief te zijn zonder de revolutie per se te steunen.' Hij verwijst hierbij naar vrienden in Aleppo die betrokken zijn bij de humanitaire hulpverlening, los van hun politieke affiliatie. Deze betrokkenheid kan christenen helpen om banden te smeden met moslims en de angsten tegen te gaan die de propaganda van het regime bij hen inprent.

De Jezuïet vindt het belangrijk dat christenen deelnemen aan vreedzaam verzet. Burgerlijke ongehoorzaamheid zal de overgangsfase versterken eens het regime gevallen is. Daarnaast gaan de Jezuïeten ook bedrieglijke informatie tegen. Zo contacteerden ze Fides om een persbericht recht te zetten over de zogenaamde genocide op christenen in Homs.^{iv} De Jezuïet waarschuwt voor de gevaren van een enge focus op het lot van de christenen. 'Wat schadelijk is aan deze eenzijdige focus, is dat het lijkt alsof alleen de christenen sceptisch over de revolutie zijn, terwijl ook veel soennitische handelaars zich tot voor kort weigerden uit te spreken.'

Brigitte Herremans, beleidsmedewerker voor het Midden-Oosten voor Broederlijk Delen en Pax Christi Vlaanderen.

Voetnoten

i In Syria, expelling the peace makers, <http://www.nytimes.com/2011/12/08/opinion/in-syria-expelling-the-peacemakers.html>

ii The director of the Syrian Centre for Media and Freedom of Expression, detained by the regime. <http://en.rsfs.org/syria-syrian-authorities-must-23-02-2012,41924.html>

iii Examples: Mohammed Omran's short movie Conte de printemps and the puppet theatre.

iv <http://syrian-christian.org/agenzia-fides-the-jesuits-christians-have-fled-from-homs-not-thrown-out-by-islamists/>